

Norsk Vanns innspill til:**Skriftlig høring i kommunal- og forvaltningskomiteen 12. april 2023 vedr. Prop. 61 L (2022-2023) Endringer i lov om interkommunale selskaper**

Norsk Vann støtter i hovedsak regjeringens forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper. Men har en kommentar til inndekningsplikten som vi mener må ses i sammenheng med selvkostregelverket.

Punkt 4 Møteoffentlighet

Norsk Vann støtter lovforslaget i at det er viktig med åpenhet og transparens hos de interkommunale sakene.

Vi støtter fullt ut at møtene i representantskapene, med folkevalgte representanter på vegne av eierkommunene, lovfestes med møteoffentlighet. Vi støtter departementets vurderinger på dette punktet.

Norsk Vann er glade for at regjeringen har hørt på høringsuttalelsene som er gitt, og at styremøtene i representantskapene fortsatt kan være lukkede møter. Det er mange gode høringsuttalelser i saken, som gjør at regjeringen har snudd på dette området. Vi støtter departementets nye vurdering i saken.

Punkt 5 Økonomiforvaltning

Norsk Vann støtter lovforslaget om at selskapene som utgangspunkt har regnskapsplikt etter regnskapsloven, samtidig som det i selskapsavtalen kan gjøres unntak for å utarbeide årsregnskap og årsmelding etter reglene i kommuneloven.

Norsk Vann støtter lovforslaget om å forlenge fristene for å legge fram, revidere og vedta årsregnskap og årsmelding. Vi er positive til departementets forslag om at styret kan behandle og avlegge årsregnskapet samtidig med årsmeldingen.

Norsk Vann støtter hensikten med lovforslaget om balansekrav for interkommunale selskap. Våre medlemmer forstår også behovet for at det innføres en inndekningsplikt med bestemte tidsfrister, gitt kommunenes uavgrensede ansvar for forpliktelsene til selskapet.

Vi har likevel i høringen til departementet påpekt at lovteksten ikke må utformes slik at den kommer i konflikt med selvkostregelverket. Departementet tar ikke hensyn til flere av høringsuttalelsene som beskriver nettopp dette. Norsk Vann er delvis i enig i departementets uttalelse om at «det ikke er en direkte motsetning mellom inndekningsplikten på to år og muligheten for å utjevne underskudd på selvkost over flere år». Departementets utsagn stemmer så lenge det eksisterer en positiv egenkapital i selskapene.

Ofte er det slik at selskapene opererer med en opptjent eller fri egenkapital, mens eier kommunene forvalter selvkostfondet. GIVAS IKS er et eksempel på et vann- og avløpsselskap som med totalansvar for tjenesten og som også forvalter selvkostfondet.

Ett underskudd som ikke kan dekkes inn av egenkapital vil i et selskap som GIVAS IKS måtte dekkes inn gjennom en økning av gebyrene eller innskudd fra eierkommunene de neste to årene.

En kommune vil ha større mulighet enn et selskap til å avregne et underskudd på selvkost mot annen egenkapital, da disse har en større økonomi. En kommune som selv forvalter selvkostfondet vil derfor kunne ha mulighet til å planlegge gebyrene over lengre tid, og dermed oppnå en mer rettferdig fordeling mellom dagens og fremtidens abonnenter.

Det er hjemmel i selvkostforskriften §8 for å ha et negativt selvkostfond i mer enn fem år på grunn av investeringer som er under gjennomføring eller er ferdige. En tar i disse tilfellene høyde for en kommende vekst i vannforbruk og/eller mer avløpsrensing, gjerne kombinert med strengere renskrav. Typisk vil dette være aktuelt i kommuner med mange hytter eller mye industri. Kommunen kan i et slikt tilfelle velge å drifte med underskudd på selvkostfondet i noen år, for så å la abonnentene som drar nytte av tjenesten, betale for tilbudet etter hvert som de kobler seg på.

Fordelen med et negativt selvkostfond kontra et positivt selvkostfond, er at både påløpte renter og hovedstol på fondet vil måtte tilbakebetales i fremtiden av alle abonnenter som har nytte av tjenesten. Problemet med denne løsningen er at kommunen eller et selskap med ansvar for fondet vil måtte mellomfinansiere underskudd og renter over driftsbudsjettet de årene vann- og avløpsregnskapet går i minus.

Selskap med liten egenkapital vil kunne ha problemer med å benytte seg av den fleksibiliteten regelverket her gir. Noe som kan gi dårligere løsninger for abonnentene ved at gebyrene ikke fordeles rettferdig over tid.

Norsk Vann støtter regjeringens forslag om at departementet får hjemmel til å fastsette nærmere regler om balanse kravet i forskrift. En må da ta hensyn til selskapenes behov for å kunne planlegge langsiktig. I den forbindelse støtter Norsk Vanns NKRF uttalelse om at et underskudd i interkommunale selskap bør dekkes med overføringer fra eierkommunene før det stilles krav om bruk av egenkapital i selskapet. Dette vil gi selskapene større mulighet for å dekke ekstraordinære kostnader som oppstår og for å planlegge langsiktig blant annet når det gjelder utviklingen i gebyr.

Punkt 6 Andre endringsforslag

Norsk Vann støtter regjeringens forslag om å redusere statens rolle i organiseringen av selskapene, og den justerte lovteksten.

Norsk Vann merker seg regjeringens forslag om å lovfeste minimum to varamedlemmer per valgte medlem i representantskapet. Norsk Vann mente i høringen til departementet at dette kunne reguleres i den enkelte selskapsavtale.

Regjeringen fastholder i lovforslaget at selskapene skal dekke honorar for leder og nestleder i representantskapet, selv om flere høringsuttalelser problematiserer dette. Departementet skriver at «det ikke er aktuelt å endre reglane for sjølvkost eller å presisere i IKS-loven at godtgjøring til leiar og nestleiar i representantskapet kan bli finansierte med sjølvkost. Kostnadene må derfor dekkjast av andre inntekter, til dømes gjennom årlege tilskot frå eigarkommunena».

Det er uheldig når kostnader som ikke kan føres på selvkost skal håndteres av selskapet. Dette fordi selskapet har få eller ingen mulighet til å dekke slike kostnader

Veileder til selvkostforskriftens punkt 7.4 omhandler «Administrativ ledelse, folkevalgte organer og eierorganer». Det fremgår her at kostnader knyttet til selskapenes eierorganer ikke kan tas med i selvkostberegningen. Representantskapet nevnes som et slikt organ. I veilederen heter det at «Godtgjørelser, møteutgifter og andre utgifter knyttet til slike organer skal dermed ikke tas med i selvkost»

Norsk Vann mener at den nye lovteksten i IKS-loven eksplisitt bør stå at godtgjørelsen til vervene leder og nestleder i representantskapet skal betales av selskapene og kunne dekkes av selvkost. Den nye praksisen vil da ikke utfordre selvkostregelverket.

De fleste kommuner har vedtatt full kostnadsdekning innenfor selvkost for vann og avløp, og svært få kommuner gir tilskudd til de kommunale vann- og avløpstjenestene. Det innebærer at gebyrene er den eneste finansieringskilden i selskapet. Kostnader som ikke kan finansieres til selvkost er derfor vanskelig å håndtere.

Selskap som i tillegg til vann- og avløpstjenester produserer tjenester utenfor selvkostområdet, vil måtte fordele kostnadene til lederskapet i representantskapet forholdsmessig.

Kontaktpersoner:

Stabsleder Thomas Langeland Jørgensen, mob. 950 49 728, thomas.langeland.jorgensen@norsk vann.no

Controller Ida Stabo-Eeg, mob. 905 14 091, ida.stabo-eeq@norsk vann.no

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide vann- og avløpselskaper, kommunenes driftsassistanser og noen samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 320 kommuner med ca. 96 % av landets innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere m.v. er tilknyttede medlemmer. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.